

Hà Nội , ngày 1/1/2011

Đái máu ở trẻ em

Nguyễn Thị Quỳnh Hương

Mục tiêu

- 1, Nhận biết được đái máu đại thể và đái máu vi thể
- 2, Phân biệt được đái máu với đái đỏ không phải đái máu
- 3, Trình bày được nguyên nhân đái máu
- 4, Xử trí trước một trường hợp đái máu

Đại cương

Đái máu là hiện tượng xuất hiện hồng cầu ở trong nước tiểu

Tần suất mắc bệnh 0.5 – 4%

Pháp 2005: 0.13% bệnh nhân nhập viện cấp cứu (đái máu đại thể)

5-10% bệnh nhân khám tại CK thận nhi

6% trẻ ở độ tuổi học đường (đái máu vi thể)

Nam / nữ = 1/4

Ingelfinger Pediatrics 1977 ; 59 : 557 – 61

Dodge J Pediatr 1976 ; 88 ; 327 - 47

Vehashari J Pediatr 1979 ; 95 : 676 - 8

Đại cương

Khi bệnh nhân bị đái máu cần loại bỏ các nguyên nhân sau:

- 1) Máu không phải của hệ tiết niệu
- 2) Màu đỏ nước tiểu không phải máu

Đại cương

1) Máu không phải của hệ tiết niệu

Da

Trực tràng

niên   Cơ quan sinh dục: hành kinh ở trẻ vị thành
             hoặc sơ sinh

Munchhausen

độc)   Rối loạn đông máu (hiếm khi   đái máu đơn

-> Chẩn đoán   bằng khám lâm sàng và phỏng vấn

Đại cương

2) Màu đỏ nước tiểu không phải máu

Màu đỏ nội sinh:

Hb, myoglobin, porphyrin

Sắc tố mật

Urat (màu vàng gạch cua ở trẻ sơ sinh)

Màu đỏ ngoại sinh

Thức ăn: củ cải đường, cây ảnh mia, anilin

Thuốc: rifampicin, Phénolphtaléine,

Diphénylhydantoïne, Desferroxamine,

Acétophénéticine, Antipyrine,

Amhilhar.....

-> Chẩn đoán = ly tâm thấy có lắng hồng cầu (culot)

Đại cương

Đái máu sinh lý:

- + Cầu thận
  - + Tăng do tập thể dục; ở trẻ sơ sinh; theo tuổi
- Bình thường 3- 5 HC /mm³. < 1000 HC/phút

Hoàn cảnh phát hiện

Đái máu đại thể	Đái máu vi thể
Nước tiểu màu đỏ	Đau bụng Các dấu hiệu thận khác Phát hiện một cách hệ thống

Xét nghiệm chẩn đoán đái máu

1) Xét nghiệm nước tiểu 10 thông số:

- + Rất nhạy: phát hiện từ 2-5 mg/l Hb hoặc 5-20 HC/mm³
  - + Dương tính giả với Hb và myoglobin,
với chất oxy hoá (nước Javel),
Nhiễm trùng đường tiểu
  - + Âm tính giả: do pha loãng
- > Xét nghiệm này dùng để theo dõi +++
và để loại bỏ màu sắc nước tiểu**

Xét nghiệm chẩn đoán đái máu

2) Để khẳng định đái máu:

+ ***Cặn Addis***: > 5-8000 HC/phút

Đái máu đại thể > 500000/phút

Lấy nước tiểu 3-4 giờ (khó khăn cho bệnh nhân)

+ ***Soi tươi***: > 10 HC/ mm³ (dễ thực hiện)

-> Thái độ điều trị không phụ thuộc vào số lượng HC niệu

Chẩn đoán nguyên nhân

1, Chẩn đoán dễ khi:

- + Chấn thương, nhiễm trùng, đau quặn thận
- + Protein niệu, suy thận, tăng HA
- + TS: cá nhân (HC huyết tán-ure huyết cao, bệnh tiết niệu, RL đông máu); gia đình (alport, polykystose)

2, Chẩn đoán khó nếu chỉ có đái máu đơn độc

Đái máu đơn độc = chẩn đoán NN

- + Dựa theo LS: Thường đái máu thì không đau,
Đau = có máu cục gây tắc,
hoặc nhiễm trùng,
hoặc sỏi
- + Dựa theo XN: Đái máu do cầu thận (hình dáng HC niệu)

Nguyên nhân của đái máu

Nguyên nhân của đái máu

A - U

- * Néphroblastome, AdénoK
- * T. vésicale

B – Chấn thương

- * Chấn thương mạnh

C – Dị vật

- * Dị vật
- * Sỏi, néphrocalcinose

D – Bẩm sinh

- * Kén
- * Dị dạng tiết niệu ± nhiễm trùng
- * U mạch đường tiết niệu

E – Nhiễm trùng

- Viêm BQ và nhiễm trùng đường tiểu
- * Vi khuẩn
  - * virale: adénovirus
  - * Lao tiết niệu
  - * sán

G- Thuốc

- * Cyclophosphamide
- * Viêm thận do thuốc

Nguyên nhân của đái máu

Nguyên nhân của đái máu

F- Cầu thận

- * VCTC
- * Tăng sinh nội ngoại mạch
- * Tăng sinh màng
- * Schoenlein Henoch
- * VCT thận ổ từng phần
- * HC huyết tán ure huyết cao
- * HC Alport
- * Bệnh Berger
- * Tăng huyết áp
- * Drépanocytose
- * lupus, cryoglobulinémie

H- Không rõ nguyên nhân

Nguyên nhân của đái máu

Liste simplifiée : TIMITI
tous les chapitres de la pathologie

- * **T**umorales
- * **I**nfectieuses
- * **M**alformation congénitale
- * **I**mmunitaire
- * **T**raumatisme
- * **I**atrogène

Nguyên nhân của đái máu

* **Tumorales :**

* **Néphroblastome** rarement HU sauf trauma

- * Adéno K à c claire parfois chez l'adolescent souvent HU
- * T. vésicale (rhabdomyosarcome) signes vésicaux (rare +++)
- * polype

* **Infectieuses**

* **Malformation congénitale**

* **Immunitaire**

* **Traumatisme**

* **Iatrogène**

Nguyên nhân của đái máu

- * **Tumorales :**

- * **Infectieuses :**

  - Cystite ou infection haut appareil +++**

    - Bactérienne : cause la plus fréquente**

    - non bactérienne**

      - * **Tuberculose urinaire (rare)**

      - * **Bilharziose (pays chaud et irrigation, Sud Méditerranée)**

      - * **Adénovirus 11, Parvovirus : fréquence ??? Sauf immuno déprimé**

- * **Malformation congénitale**

- * **Immunitaire**

- * **Traumatisme**

- * **Iatrogène**

Nguyên nhân của đái máu

* **Tumorales :**

* **Infectieuses :**

* **Malformation congénitale :**

- **Malformations urinaires** ± infections

- **glomérulopathies : Alport++**, autres

- **Syndrome du casse noix (nutcracker)**, « infarctus rénal »

- **vasculaires, angiome classique** mais rare

- **Kystes et maladies kystiques (Polykystoses, kyste solitaire...)**

- **Tubulopathies congénitales : rare**

* **Immunitaire**

* **Traumatisme**

* **Iatrogène**

Nguyên nhân của đái máu

- * **Tumorales :**
- * **Infectieuses :**
- * **Malformation congénitale :**
- * **Immunitaire :**

Toutes glomérulopathie acquises SAUF Néphrose
En tout premier Berger (Ig A)

- * **Traumatisme**
- * **Iatrogène**

Nguyên nhân của đái máu

- * **Tumorales :**

- * **Infectieuses :**

- * **Malformation congénitale :**

- * **Immunitaire :**

- * **Traumatisme :**

- **Traumatisme**   **violent +++ sur rein sain**
modéré sur rein pathologique
(tumeurs, kystes, position,...)

- **Lithiases , néphrocalcinose**

- **corps étrangers**

- * **Iatrogène**

Nguyên nhân của đái máu

- * **Tumorales :**
- * **Infectieuses :**
- * **Malformation congénitale :**
- * **Immunitaire :**
- * **Traumatisme :**
- * **Iatrogène :**
  - **Cyclophosphamide : cystite hémorragique**
  - **Néphrite médicamenteuse**
Péni, céphalo, Rifamp, sulfa., Thiazidique,
furosémide, noramidopyrine, glafénine, AINS, etc...

Trường hợp đặc biệt trên trẻ sơ sinh

* Tắc TM thận

Phân loại đái máu theo sinh lý bệnh

*** Dưới cầu thận: (HC niệu fantôme)**

- + Vỡ mạch
- + Bệnh tiết niệu hoặc tổn thương ống lượn xa

*** Tổn thương cầu thận:**

- + Bất thường nội mô hoặc biểu mô
- + Bất thường màng đáy

*** Phân biệt giữa 2 loại cầu thận và dưới cầu thận:**

Cầu thận: HC biến dạng

Phân tích hình dáng HC niệu

- 90 à 95 % phân biệt được giữa cầu thận và dưới cầu thận

Ở trẻ em * *Rizzoni (J Ped 1985, 103, 370)*

* *Stapleton (Ped Cl North Am. 1987, 54-5,56)*

* *Bouissou (Ann Ped 1988, 54,456)*

- Nhưng vấn đề kỹ thuật:

- * Ngưỡng bệnh lý :10 - 20 % biến dạng tùy theo các tác giả

- * Người đọc

- * Tiến triển theo thời gian trên cùng một bệnh nhân

- * Bảo quản HC niệu *Komarova O. (Ped Nephrol 2003,18,665)*

Chẩn đoán cấp cứu

Chẩn đoán tối cấp +++:

+ **Chấn thương**: Đa chấn thương
Trên BN 1 thận

-> *SẢ và cấp cứu chảy máu*

+ **RL đông máu**: thường có TCLS và TS bệnh, hiếm khi đơn độc -> *cấp cứu chảy máu*

+ **Đái máu có máu cục**: nguy cơ ứ đọng BQ

-> *TS lâm sàng*

Chẩn đoán cấp cứu

Chẩn đoán cấp cứu:

- + Nephroblastome: đái máu thường do u vỡ, thường giai đoạn IV → **SÂ**
- + Nhiễm trùng nước tiểu: nhiễm trùng bể thận, nhiễm trùng huyết -> **Lâm sàng và soi tươi**
- + Bệnh cầu thận: -> **LS (tăng HA, suy thận), protein niệu**

Chẩn đoán cấp cứu

Xét nghiệm khẩn cấp

Soi tươi -> khẳng định đái máu, nhiễm trùng ĐT

Siêu âm -> Chấn thương, dị dạng, sỏi

ĐGĐ, protid, albumin, creatinin máu -> suy thận, bệnh thận hư...

XN đông máu tùy hoàn cảnh

Đái máu không cấp cứu

Các bước chẩn đoán theo Nordman (Ped Clin N Am 1987, 34-3,545) :

- Bước 1: Tại phòng khám tư
phải loại trừ: NTĐT, dị dạng đường tiểu, tăng canxi niệu

XN cần làm:

Soi tươi nước tiểu

Ca/Creat niệu

Siêu âm

Đái máu không cấp cứu

Các bước chẩn đoán theo Nordman (Ped Clin N Am 1987, 34-3,545) :

- Bước 2: Tại phòng khám tư:

Tìm nguyên nhân: thường gặp bệnh cầu thận hoặc dị dạng đường tiểu không nhiễm trùng

XN cần làm:

Hình dáng HC niệu

ĐGD, protid, chức năng thận

Dựa theo kết quả về làm thêm : C3, ASLO, KTKN

Hoặc UIV, chụp BQ ngược dòng

Đái máu không cấp cứu

Các bước chẩn đoán theo Nordman (Ped Clin N Am 1987, 34-3,545) :

- Bước 3: Tại bệnh viện:

Test nghe (loại trừ alport và bệnh lý màng đáy)

XN nước tiểu 24 giờ: sỏi (urate, créat, Ca, oxalate, a.amin niêu, Mg)

CT, chụp mạch : dị dạng, u

Soi bàng quang : Angiome, u bàng quang

Sinh thiết thận: bệnh cầu thận

Đái máu không cấp cứu

Chỉ định sinh thiết thận khi:

- 1) Đái máu cầu thận (trừ VCTC)
- 2) TS gia đình (HC Alport)
- 3) HC niệu > 1 năm
- 4) Tăng HA, HCTH, STC, HC viêm
- 5) Protein niệu nhiều ngoài giai đoạn đái máu đại thể